

pi a demonstrat posesiunea unui ton penetrant, a unei neobișnuite tehnici a respirației, care i-a permis să parcurgă fraze lungi dintr-o singură răsufilare, cu un admirabil *legato*.

Arcangelo Corelli a fost reprezentat în programele orchestrei prin *Concerto grosso în Re major, op. 6 nr. 4*, interpretat lejer, cu grija pentru reliefaarea seducțiilor coloritului instrumental, detalierea plină de eleganță a proporțiilor formale și accentuarea contrastelor de sonoritate în dialogurile între grupul *concertino* — 2 viori și 1 violoncel — și ansamblul coardelor.

Din creația lui Antonio Vivaldi, *Concertul pentru coarde și clavecin în La major, F. XI nr. 4* a fost astfel realizat, încît fiecare secțiune a lucrării a apărut ca nervura unei construcții riguroase, atîngînd apogeul în *Allegro-ul* final, parcurs într-un tempo extrem de rapid, cu o impresionantă virtuozitate colectivă.

Dar, culminațiile ambelor programe le-a prilejuit ciclul celebrelor 4 *Concerte pentru vioară și orchestră „Anotimpurile”* de Vivaldi, interpretat cu o sinceritate expresivă totală, într-o concepție spectaculară și decorativă. Solistul concertelor, violonistul Angelo Stefanato — prin concertmaestrul al Orchestrei simfonice mari a Academiei „Santa Cecilia” —, a rezolvat cu mult spirit detaliile pitorești ale partidei solistice, dar marea impresie a produs-o în primul rînd orchestra, prin participarea sa vie, făcînd din capodopera vivaldiană o muzică plină de vitalitate, de relief, de căldură. Este desigur meritul concertmaestrului Adriano Canetta — care conduce formația de la primul pupitru al viorilor, dar mai ales al tuturor membrilor ansamblului, excelenți virtuozii ai instrumentelor lor, cîntînd cu dăruire și cu un temperament specific meridional, în mare tradiție venețiană, preluată și dezvoltată cu consecvență la Academia „Santa Cecilia”.

„Fidelio” în sala de concert

Prezentînd *Fidelio* sub formă concertantă în sala Ateneului Român, Opera Română a luat o inițiativă temerară, deși unica creație beethoveniană pentru scena lirică figurează de multă vreme în repertoriul instituției. Temeritatea constă în faptul că, în absența elementelor componente ale unui spectacol — decorurile, costumele, jocul de scenă, accentul cade exclusiv asupra muzicii, ca la transmisiunile radiofonice sau la înregistrările pentru disc. Or, în cazul de față, aceasta implică — dincolo de punerea la punct cit mai precisă a ansamblurilor instrumentale, corale și a momentelor solistice — rezolvarea dificultății ridicate de lipsa de unitate a operei *Fidelio*, care începe ca un tradițional „singspiel” (în duetul Marzelline-Jaquino, aria Marzellinei și aria lui Rocco), pentru a deveni apoi, prin dramatismul acțiunii, caracterul sumbru al actului II și îndrăznelile armonice ale partiturii, o veritabilă operă romantică „avant la lettre”. Pentru a realiza o interpretare coerentă, dirijorul trebuie de aceea să găsească un stil, un ritm de desfășurare și o succesiune de tempi, cu ajutorul cărora să estompeze diferențele și să con-

tere muzicii cursivitatea necesară. Este tocmai ceea ce a reușit dirijorul Cornel Trăilescu, printr-o interpretare în spiritul simfonismului beethovenian, dar cu asigurarea simultană a fluenței de succesiune a diferitelor „numere”. Un moment culminant al realizării orchestrale l-a prilejuit uvertura *Leonora nr. 3*, parcursă energic, dar și cu respectarea riguroasă a nuanțelor dinamice. Pe de altă parte, mutarea orchestrei din fosa teatrului pe podiumul de concert, alături de soliști și de cor, a presupus o nouă dozare a sonorităților, pentru a evita acoperirea vocilor de către masa instrumentală, ceea ce i-a reușit de asemenea în bună măsură lui Cornel Trăilescu. Excelent pregătit a apărut corul Operei, căruia Stelian Olariu i-a impregnat deopotrivă o impresionantă forță vitală și nuanțări pline de finețe.

Distribuția solistică ne-a prilejuit audierea sopranei Margareta Gingă de la Teatrul Muzical din Brașov (*Leonora*), expresivă în pasajele lirice de la începutul operei, dar dezvăluindu-și apoi — în marea arie din tabloul II și în duetul *Leonora-Florestan* — adevăratul profil de soprană dramatică, uneori cu sonorități de mezzo-soprană în registrul grav. Ludovic Spiess (*Florestan*) a excelat atît în momentele lirice, cît și în cele de mare patos dramatic, vădînd totodată și o lăudabilă grijă pentru claritatea dicțiunii. Cuplul Marzelline-Jaquino a avut prospețimea necesară, pe care i-au conferit-o Gerda Radler-Anca și Valentin Teodorian, în timp ce Dan Zancu a avut timbrul întunecat specific lui Don Pizarro, guvernatorul închisorii, Viorel Ban a fost un Rocco de expresie nobilă, iar Valentin Loghin a conturat cu forță de convingere personajul ministrului Don Fernando.

A fost, în general, o certă reușită a întregului ansamblu solistic-orchestral-coral, care ar putea încuraja Opera Română să prezinte în viitor, sub formă concertantă, și alte lucrări reprezentative ale repertoriului ei curent.

Edgar ELIAN

Concertul orchestrei de tineret a Conservatorului Noii Anglii

Nici hiperbolă, nici dițiramb. Abia un palid calificativ al evenimentului de duminică seară (4.VI.a.c.) desfășurat la Ateneu din păcate, în absența multor melomani care au ratat o ocazie rară.

Incontestabil, dirijorul-director (*Benjamin Zander, 34 de ani*) e un maestru al baghetei, de talia unui — să zicem — Roberto Benzi de zile mari: tact, finețe, suplete stilistică, forță de comunicare, energie și dinamism uneori prea impetuos, siguranță și precizie, vrăjitor în dezlănțuirii vulcanice și îngînări de șoapte cu poetic lirism, as în modulări și dialoguri subtile între compartimentele orchestrale, dicteuri inteligent dozate ale intervențiilor solistice de grup pe fundalul ansamblului cu surdina invizibilă. O surpriză cu programul (uvertura la „Freischütz” de Weber — „Întrebare fără răspuns” de Charles Ives — Dansuri românești de Bartok — a V-a

de Beethoven) și modalitatea interpretativă redescoperind parcă lucrările prin nebănuite contraste dramatice (Weber), alternări de suspens-uri filosofice printr-o stereofonie fără inginer de sunet (Ives), vitalitate debordândă și tingă răscolitoare (Bartok), poem-dramă-prăbușiri și iluminări-biruință à la Hemingway (Beethoven). Și mai ales șoc, cu orchestra. 55 de tineri cu tehnică ireproșabilă, simț rafinat al artei, adîncă înțelegere a partiturii, virtuozitate în dozarea nuanțelor sonorității; mai presus de toate, dăruire cu prodigialitate de nabab, prospețime și fervoare neatinse de morbul blazării, rutinei sau al exercițiului „de serviciu”, eliberată de cuminenția și timorările impuse „ex cathedra”; identificare cu Muzica. Atunci cînd o faci, o trăiești, cu emoționantă sinceritate și vibrație care trec rampa, aducînd publicul la temperatura înaltelor combustii ale artei. Radu Zvorișteanu — experimentat concert-maestru al Orchestrei Radioteleviziunii — exulta: „Sînt excepționali, excepționali!”

Imediat după „bis”-ul de încheiere (o piesă de Elgar ca un ușor melancolic „rămas bun” la o prietenoasă despărțire, succedînd unei inimoase alocuțiuni a dirijorului), interviu-fulger în culise. „Maestre Zander, oare Gaspar Cassadó v-a învățat și să faceți din adolescenți muzicieni?”. „Și el. I-am fost discipol. Dar cred că din todeauna am avut chemarea asta. Eu insumi am descoperit muzica la șapte ani... Tata era și el pasionat iubitor de muzică...”. „Care e media de vîrstă a orchestrei?”. „Calculați: cel mai tînăr are 12 ani, cel mai vîrstnic — 18”. „Cum reușiți să mențineți înaltul nivel al unei orchestre în care instrumentiștii sînt mereu... în tranzit? Elevii intră în Școala medie din Boston, învață, trec dintr-o clasă într-alta, apoi pleacă la Conservatorul care vă tutelează...”. „Aleg numai pe cei mai buni instrumentiști. Anul trecut, de pildă, pentru 15 locuri vacante am ascultat 200 de candidați. Cu toată orchestra lucrez intens, fără concesii”. „Atunci înțeleg de ce un confrate de condei scria în BOSTON PHOENIX că «Cu greu putem întîlni altundeva performanțe orchestrale atît de intelectualizate și cu atît de mare bogăție emoțională»”. „Poate... gentilețe de ziarist...”. „Mă indoiesc: ziaristii sînt cam zgîrciți cu gentilețea... În fine. Cum privește tinerii elevi primirea în orchestră?”. „Cam ca pe un... premiu I. Și odată «premiati», devin teribil de ambițioși: vor să aibă idei proaspete, ba chiar aspiră să concureze în calitatea și originalitatea interpretării cu orchestre consacrate. Găsiți că e rău?”. „Dimpotrivă! Dar... cite concerte publice dați la Boston?”. „Anual, patru. Adăugați că mai facem și turnee sub egida Fundației «Ambasadorii prieteniei». Cel mai recent, cu concerte la Riga, Moscova... Apoi Brașov, Sibiu, Cluj-Napoca, București”. „Și acum, încotro?”. „Înapoi, la Boston”. „Cam cu ce impresii plecați de la noi?”. „Excelente despre entuziasmul și receptivitatea publicului... Frumoase despre orașele vizitate și oamenii cunoscuți...”. „Ce ați dori să transmiteți prin intermediul meu tinerilor muzicieni din București?”. „V-am luat-o înainte: am și lansat o invitație la Liceul de muzică «George Enescu» să ne întoarcă vizita”. „Ați mai reveni în România?”. „Cu multă, foarte multă plăcere”. „Atunci, nu vă

spun «adio», ci «la revedere»”. *All Right! Aufwiedersehen!*“

După a IX-a de Beethoven splendid interpretată la sala Radioteleviziunii sub bagheta lui Iosif Conta (chiar dacă cvartetul solistic...), după revelația Bruch pe strunele măiestre ale Mihaelei Martin, spumosul Mendelssohn-Bartholdy (feblețea lui Ión Voicu) și grandioasa „Fantastică” de Berlioz (tălmăcită cu incendiară incandescență temperamentală de Nicholas Cleobury) la Ateneu — frumos final de stațiune simfonică în Capitală. La și mai bine în următoarea!

Augustin SANDU

Recital de balet

Printre inițiativele de permanență și reușită ale Operei Române și ale Liceului de artă „George Enescu”, profil coregrafie, se numără organizarea unor spectacole-recitale de balet în susținerea elevilor secției de coregrafie.

Protagoniști sînt în principal elevii absolvenți însă spectacolele angrenează pe absolut toți elevii, pe toți profesorii școlii precum și pe numeroși oameni de artă ai Operei Române în ceea ce am putea numi adevărate sărbători ale artei tinere, ale artei coregrafice abordate deja cu măiestrie de cei mai tineri maeștri și viitori maeștri ai ei. Să spicuiem cîteva momente de interes din aceste spectacole avînd, cum am spus, caracter periodic.

Indiscutabil, actuala promoție a clasei a XII-a oferă un mănunchi de tineri dansatori deosebit de bine pregătiți. Dintre aceștia, în primul rînd trebuie așezat Laurențiu Guinea, tînăr de mare sclipire, de absolută ușurință în execuțiile tehnice, tînăr de dezinvoltură artistică dansînd cu acea acuratețe perseverență, cu acea indicibilă grație specifică talentelor de multe carate. L-am urmărit dansînd *Pas de deux* din *Lacul lebedelor*, actul al treilea, împreună cu fosta lui colegă mai mare, Dorina Maxim, din corpul de balet al Operei. Un alt moment de excepție de data aceasta alături de talentata dansatoare și colegă Mariana Manu, l-am putut urmări în *Pas de deux* din *Spărgătorul de nuci* de Ciaikovski. Alături de Laurențiu Guinea, alte nume de cert viitor: George Postelnicu, excelent în *Pas de deux* din *Corсарul de Drigo*, împreună tot cu Mariana Manu, și Constantin Teșea în evoluții remarcabile în *Pas de deux* din *Laurencia* de Krein, în *Pas classique* de Auber, alături de Gabriela Florea, elevă în clasa a IX-a și totuși parteneră de nădejde a talentatului tînăr balerin. (Numele profesorului care a pregătit un atît de valoros grup de tineri este Constantin Marinescu). Din păcate, acest an a oferit o serie de dansatoare departe ca nivel de colegii lor. De remarcat sînt Mariana Manu, Florica Turcu, Mihaela Avram, Georgeta Florescu. Din clasele mai mici amintim pe Ingrid Lupescu, elevă în clasa a noua, prezență de delicateță și expresie într-o *Arie* de Bach, pe Gabriela Florea, tot în clasa a noua, pe Cătălin Caracaș, în clasa unsprezecea, pe Mălina Andrei și pe Alice Popescu, numai în clasa a opta, două certe viitoare speranțe ale scenei românești.

Viorel CREȚU